

KALA- JA RIISTARAPORTTEJA nro 186

*Asmo Honkanen
Anssi Ahvonen*

Kalatalousbarometri 2000:

Elinkeino ja kuluttajat

Helsinki 2000

RIISTAN- JA KALANTUTKIMUS

Julkaisussa tarkastellaan kalatalouselinkeinon ja kuluttajien näkemyksiä kalataloudesta ja kalatuotteista. Sekä elinkeinolta että kuluttajilta tiedusteltiin arvioita mm. kalatalouteen liittyvistä mahdollisuuksista ja uhkakuvista. Lisäksi tiedusteltiin mielikuvia nykyisistä ja uusista kalatuotteista sekä kalan tarjontaan liittyviä epäkohtia. Yritykset jakautuivat toimialoittain kalastukseen, kalanviljelyyn, kalanjalostukseen sekä kalan tukku- ja vähittäiskauppaan. Pelkästään kuluttajilta tiedusteltiin vastaajan omakohtaista kalan käyttöä, kalaruokien valmistamista ja kalastusharrastusta sekä kalaan liittyviin tuotteisiin kohdistuvia ostoaikeita.

Sekä kuluttajat että elinkeino uskoivat kalatuotteiden valikoiman lisääntymiseen lähivuosina. Tarjonnan odotetaan laajenevan mm. uusien kotimaisten kasvatettujen kalajien osalta. Ulkomaisia kalatuotteita ei koettu suureksi uhaksi kotimaiselle kalalle. Yleiset kalaan liittyvät mielikuvat olivat hyvin myönteisiä. Kalan tarjontaan liittyvistä epäkohdista nousi esille tuorekalan alkuperätietojen riittämättömyys.

Tulokset perustuvat yhteensä noin 300 yrityksen ja 2200 kuluttajan otokseen. Tiedot kerättiin puhelinhaastatteluilla helmikuussa vuonna 2000.

Taitto: Rauno Yrjölä, Ympäristötutkimus Yrjölä Oy

Paino: Yleisjäljennös Oy, Helsinki

Sisällys

Johdanto.....	1
Aineisto ja menetelmät.....	2
Perusjoukko ja otos	2
Tiedonkeruujärjestelmän kehittäminen.....	3
Haastattelujen toteutus	4
Aineiston käsittely ja esitystavat.....	4
Tulosten luotettavuuteen vaikuttavat tekijät	5
Kalatalouden mahdollisuudet	6
Kalatalouden uhat.....	9
Yleiset mielikuvat kalatuotteista	12
Kalatuotteiden alkuperä.....	14
Kalan tarjonnan epäkohtia.....	16
Uusien tuotteiden kysyntä ja kuluttajahinnat.....	18
Kuluttajien omakohtainen suhde kalaan ja ostoaiheet.....	20
Kirjallisuus	23
Liitetaulukot	24

JOHDANTO

Kalatalousbarometri 2000: *Elinkeino ja kuluttajat* tarkastelee kalatalouselinkeinon ja kuluttajien näkemyksiä kalataloudesta ja kalatuotteista helmikuussa vuonna 2000. Tulokset perustuvat yhteensä noin 300 yrityksen ja 2200 kuluttajan otokseen. Tiedot kerättiin puhelin-haastatteluilla. Kalatalousbarometri 2000:n ensimmäinen osa: *Yritysten taloudelliset näkymät* ilmestyi huhtikuussa (Ahvonen & Honkanen 2000).

Barometrimittaus kohdistettiin kalatalouden tarjonta-kysyntä -ketjuun. Kalan tarjontaa edustivat kalastus, kalanviljely, jalostus sekä kalan tukku- ja vähittäiskauppa. Kysyntää edustivat kuluttajat. Samanaikaisesti sekä kuluttajille että yrityksille tehdyt kysymykset tarkastelivat kalatalouteen liittyviä mahdollisuuksia ja uhkia. Lisäksi tarkasteltiin mielikuvia nykyisistä ja uusista kalatuotteista sekä kielteisiä kokemuksia kalan tarjonnasta. Pelkästään kuluttajilta tiedusteltiin vastaajan omakohtaista suhdetta kalaan, mm. kalan käyttöä, sekä muutamiin kalaan liittyviin tuotteisiin kohdistuvia ostoaikeita.

Barometrimittauksilla pyritään saamaan pitkällä aikavälillä luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa. Sen vuoksi kalatalousbarometrissa käytetyt menetelmät ja tiedonkeruujärjestelmä arvioitiin esitutkimuksella (Ahvonen & Honkanen 1999). Esitutkimuksen tulokset eivät ole suoraan vertailukelpoisia nyt toteutetun barometrimittauksen kanssa, koska esitutkimuksen kohdejoukon määrittely poikkeaa tässä esitetystä. Myös haastattelukysymyksiä on täydennetty esitutkimuksen tulosten perusteella. Lisäksi esitutkimuksen pieni otos aiheuttaa sen, että tulosten luotettavuus on tässä esitettyjä tuloksia oleellisesti pienempi.

Barometreilla mitataan yleensä muutosta. Tärkeää ei ole niinkään yksittäiset mitaustulokset, vaan mittauskertojen väliset muutokset. Tässä esitetyt tulokset perustuvat yhteen mittauskertaan, mikä asettaa rajoituksia barometrien ajalliselle tulkinnalle. On myös hyvä ottaa huomioon, että vaikka barometrit ovat yleisesti käytetty keino lähestyä yhteiskunnallisten ilmiöiden odotuksia, ne eivät kuitenkaan ole suoranaisia ennusteita vaan kehitysarvioiden laadinnan apuvälineitä. Barometrimittaukset on tarkoitus toistaa ainakin vuonna 2001.

AINEISTO JA MENETELMÄT

Perusjoukko ja otos

Yritysosan tutkimusperusjoukon muodostivat Tilastokeskuksen yritysrekisterissä vuoden 2000 alussa olleet kalatalousalan yritykset, joiden liikevaihto oli yli 50 000 mk. Tutkimusperusjoukon muodosti näin ollen yhteensä 1074 yritystä ja elinkeinonharjoittajaa. Tutkimusperusjoukon kalatalousyritykset ositettiin viiteen toimialaan: kalastus, kalanviljely, kalanjalostus, kalatukkukauppa ja kalan vähittäiskauppa (ks. tarkemmin Ahvonen & Honkanen 2000). Otoksokoko oli 350. Otoksesta poimittiin ylipeittona ne yritykset, jotka olivat lopettaneet toimintansa tai joita ei yhteystiedoista huolimatta löydetty. Lopulliseen netto-otokseen kuului näin ollen 299 yritystä, joista haastatteluihin osallistui 85,6 prosenttia (Taulukko 1). Otos kiintiöitiin, jotta kaikista ositteista saatiin riittävä määrä havaintoja ositekohtaiseen tarkasteluun (Taulukko 2).

Kuluttajia koskevat tiedot kerättiin Tilastokeskuksen helmikuun kuluttajabarometrin yhteydessä (Tilastokeskus 2000a). Tutkimusperusjoukon muodosti Suomen 15-74-vuotias väestö joka oli väestörekisterissä vuoden 1999 alussa. Otoksen koko oli 2200 kuluttajaa. Otoksesta poistettiin ylipeittona ne henkilöt, jotka olivat kuolleet tai pysyvästi ulkomailla. Lopulliseen netto-otokseen kuului 2192 henkilöä. Näistä 70,3 prosenttia eli 1540 henkilöä osallistui haastatteluun (Taulukko 1). Haastatteluun osallistuneiden ja perusjoukon vertailu sukupuolittain ja ikäryhmittäin osoittaa, että otos edustaa perusjoukkoa varsin hyvin (Taulukot 3 ja 4).

Taulukko 1. Tutkimusperusjoukot, otokset ja haastattelujen määrät

	Yritykset		Kuluttajat	
	N	%	N	%
Tutkimusperusjoukko	1074	100,0	3 885 083	100,0
Otos	350	32,6	2 200	0,06
Ylipeitto	51	14,6	8	0,4
Netto-otos	299	100,0	2 192	100,0
Kato	43	14,4	652	29,7
- ei tavoitettu	24	8,0	422	19,2
- kieltäytyi	8	2,7	197	9,0
- muu syy	11	3,7	33	1,5
Haastateltuja	256	85,6	1 540	70,3

Taulukko 2. Yritysaineiston otantasuhteet (n/N = otos/tutkimusperusjoukko) ja lopulliset vastausprosentit toimialoittain.

Toimiala	Otantasuhde n/N	Vastaus %
Kalastus	79 / 451	85,7
Kalanviljely	90 / 249	87,2
Jalostus	60 / 153	88,7
Kalan tukkukauppa	61 / 82	84,3
Kalan vähittäiskauppa	60 / 139	81,5
Yhteensä	350 / 1074	85,6

Taulukko 3. Kuluttaja-aineiston otos, haastatteluun osallistuneet ja tutkimusperusjoukko eli Suomen 15-74-vuotias väestö vuoden 1999 alussa sukupuolen mukaan (%).

Sukupuoli	Otos	Osallistuneet	Perusjoukko
Nainen	50,0	50,7	50,2
Mies	50,0	49,3	49,8
Yhteensä	100,0	100,0	100,0
N	2 200	1 540	3 885 083

Taulukko 4. Tutkimukseen osallistuneet kuluttajat ja tutkimusperusjoukko eli Suomen 15-74-vuotias väestö vuoden 1999 alussa iän ja sukupuolen mukaan (%).

Ikäryhmä	Osallistuneet	Perusjoukko	Osallistuneet	Perusjoukko
	Naiset	Naiset	Miehet	Miehet
15-19	10,5	8,3	8,2	8,7
20-29	15,4	15,8	18,8	16,7
30-39	16,5	18,8	17,9	19,8
40-49	20,6	20,2	20,3	21,1
50-59	17,8	17,5	18,8	17,6
60-69	14,2	13,2	12,6	11,6
70-74	5,0	6,2	3,3	4,4
Yhteensä	100,00	100,0	100,0	100,0
N	781	1 953 108	759	1 931 974

Tiedonkeruujärjestelmän kehittäminen

Barometrimittauksia edelsi esitutkimus, jossa mittaristo ja -tiedonkeruujärjestelmä testattiin yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa (Ahvonen & Honkanen 1999). Mittariston suunnittelussa hyödynnettiin Tilastokeskuksen survey-laboratoriota (Godenhjelm 1999), jossa koeryhmän avulla arvioitiin lomakkeen sisältö, ymmärrettävyys ja tulkittavuus kognitiivisella esitestauksella (ks. Lessler 1987, Willis 1994, Sudman ym. 1996). Mittariston kehittämisen jälkeen koko tiedonkeruujärjestelmä testattiin haastattelemalla 53 elinkeinon harjoittajaa ja 425 eteläsuomalaisia kuluttajaa (Ahvonen & Honkanen 1999). Koska kuluttajia koskevat haastattelut tehtiin Tilastokeskuksen kuluttajabarometrin yhteydessä (Tilastokeskus 2000a), voitiin tässä tutki-

muksessa hyödyntää myös kuluttajabarometriin liittyvä monivuotinen tietojärjestelmän kehitystyö.

Haastattelujen toteutus

Haastattelut tehtiin samanaikaisesti sekä kuluttajalle että elinkeinonharjoittajille. Haastattelut toteutettiin Tilastokeskuksen tietokoneavusteisen haastattelujärjestelmän (CATI) avulla. Kuluttajia koskevat haastattelut tehtiin Tilastokeskuksen helmikuun kuluttajabarometrin yhteydessä (vrt. Tilastokeskus 2000a) ja elinkeinolle tehtiin erillinen tiedonkeruu samaan aikaan. Helmikuussa toteutetussa kuluttajahaastattelussa ilmeni tekninen virhe, jonka seurauksena kalan alkuperään liittyvässä osassa (Kuvat 4.1-4.8) yksi väittäjä kahdeksasta jäi pois haastattelusta. Tämän osan kaikki kysymykset tiedusteltiin uudelleen huhtikuun kuluttajabarometrin yhteydessä (Tilastokeskus 2000b). Erot helmikuun ja huhtikuun tuloksissa olivat hyvin vähäisiä.

Otokseen tulleille yrityksille ja kuluttajille lähetettiin etukäteen kirje, jossa kerrottiin haastattelusta ja sen sisällöstä. Elinkeinohaastattelut kohdistettiin yritysten toimivalle johdolle. Keskimääräinen haastatteluaika oli kuluttajien osalta 11 minuuttia ja yritysten osalta 14 minuuttia. Yrityshaastatteluihin sisältyi taloudellista tilannetta kartoittavia kysymyksiä, joiden tulokset on julkaistu aiemmin (Ahvonen & Honkanen 2000). Yksittäisten mittarien kysymyksenasettelu selviää tuloksista (Kuvat 1.1 – 7.5.).

Aineiston käsittely ja esitystavat

Sekä elinkeinoa että kuluttajia koskevat tulokset estimoitiin vastaamaan perusjoukkoa niin, että yksikkötasolla kaikki mittaustulokset painotettiin ottaen huomioon sekä ositekohtaiset otantasuhteet että vastaustodennäköisyys (kato). Painotuksella voidaan parantaa tietojen tilastollista tarkkuutta. Yksikkötason painokertoimet kalibroitiin lisäksi siten, että henkilön iän, sukupuolen ja asuinalueen estimoidut reunajakaumat vastaavat koko perusjoukosta saatuja reunajakaumia eli väestörakennetta. Yritysten osalta kalibrointi tehtiin liikevaihdon perusteella (esim. Deville & Särmahl 1992, Deville ym. 1993).

Haastatteluvastauksien painotetuista prosenttiosuuksista muodostettiin ns. **saldoluvut**. Ne saatiin laskemalla yhteen painotetut vastausosuudet barometreissa yleisesti käytetyllä menetelmällä (esim. European Commission 1997, Tilastokeskus 2000). Saldolukujen arvot sijoittuvat välille [-100, 100]. Saldolaskennassa vastausvaihtoehtoilta annettiin seuraavat painokertoimet:

Täysin samaa mieltä / Erittäin todennäköistä / Lisääntyy selvästi	1
Jokseenkin samaa mieltä / Melko todennäköistä / Lisääntyy jonkin verran	½
Ei osaa sanoa / Säily ennallaan	0
Jokseenkin eri mieltä / Melko epätodennäköistä / Vähenee jonkin verran	-½
Täysin eri mieltä / Erittäin epätodennäköistä / Vähenee selvästi	-1

Tulokset on esitetty saldolukujen lisäksi vastausvaihtoehtojen mukaisina jakaumina liitetaulukoissa. Kuvissa on käytetty eri toimialoista seuraavia lyhenteitä:

Kal.	= Kalastus
Vilj.	= Kalanviljely
Jal.	= Kalanjalostus
Tukk.	= Kalan tukkukauppa
Väh.	= Kalan vähittäiskauppa

Tulosten luotettavuuteen vaikuttavat tekijät

Otosasetelmien laadinnassa ja otosten kiintiöinnissä käytettiin hyväksi tietoja perusjoukkojen rakenteesta (mm. yritysten liikevaihto, kuluttajien, ikä, sukupuoli, asuinpaikka), joten otannat voitiin suunnitella tältä osin tarkoituksenmukaisiksi. Peittovirhettä voitiin vähentää poistamalla molemmista otoksista ylipiitto haastattelujen yhteydessä. Alipeiton suuruutta yritysten osalta ei pystytty arvioimaan, mutta ilmeistä on, että rekisteristä puuttuu ainakin uusia yrityksiä. Myös kuluttajien osalta alipeittoa syntyi haastattelujen ja rekisteripäivityksen välisestä ajasta, joka oli tässä tapauksessa noin yksi vuosi. Vastauskato oli yritysten osalta alhainen (14,4 %) ja kuluttajien osalta kohtuullisen alhainen (29,7 %) verrattuna haastattelututkimuksiin yleensä. Käytetyillä menetelmillä (ositus ja kalibrointi) voitiin lisäksi korjata vastauskadon aiheuttamaa harhaa.

Otantavirheen suuruutta arvioitiin laskemalla yksittäisille mittareille 95 %:n luottamusvälit. Koko yritysaineistosta lasketut luottamusvälit olivat suuruusluokaltaan noin +/- 5 %-yksikköä riippuen mm. kysymyksestä ja sen vastausvaihtoehtojen osuuksista tuloksissa. Kuluttajavastausten luottamusvälit olivat suurimmillaan +/- 2,5 %-yksikköä. Mittarit noudattivat barometreissa yleisesti käytettyjä muotoiluja, ja niiden vastausvaihtoehdot olivat yksinkertaisia. Lisäksi mittareiden toimivuus oli testattu esitutkimuksella yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa, mikä osaltaan vähensi mittausvirheiden mahdollisuutta. Haastattelijoiden antaman palautteen mukaan vastaajat ymmärsivät kysymysten sisällön hyvin. Tietokoneavusteisessa puhelinhaastattelussa vastaukset tallennettiin suoraan tietokantaan, joten erillisestä koodauksesta ja tallennuksesta aiheutuvat käsittelyvirheet voitiin ehkäistä.

KALATALOUDEN MAHDOLLISUUDET

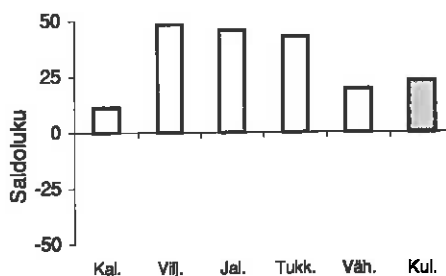
Kalatalouden mahdollisuudet –otsikon alle on koottu väittämiä, joiden uskottiin kuvaavan kalatalouden myönteistä kehitystä elinkeinon tai kuluttajien näkökulmasta lähitulevaisuudessa eli tässä tapauksessa seuraavan 2-3 vuoden aikana. Kaikki väittämät eivät välttämättä ole mahdollisuuksia kaikille osapuolille.

Kaikki kalatalouden toimialat sekä kuluttajat pitivät todennäköisenä, että kalankulutus lisääntyy Suomessa. Eniten kulutuksen lisääntymiseen uskoi kalan tukku- ja vähittäiskauppa. Kaikki osapuolet pitivät todennäköisenä, että myös kalatuotteiden valikoima ruokakaupoissa lisääntyy. Tuoteryhmittäin tarkasteltuna elinkeino uskoi selvimmin uusien kasvatettujen kotimaisten kalalajien tarjonnan lisääntymiseen. Kuluttajat pitivät luomu- tai ekomekittyjen kalatuotteiden tarjonnan lisääntymistä todennäköisempänä kuin elinkeino yleensä. Uusien terveysvaikutteisten kalatuotteiden tuloa ruokakauppoihin pidettiin pääsääntöisesti todennäköisenä kehityksenä. (Kuvat 1.1, 1.2, 1.4, 1.5, 1.7).

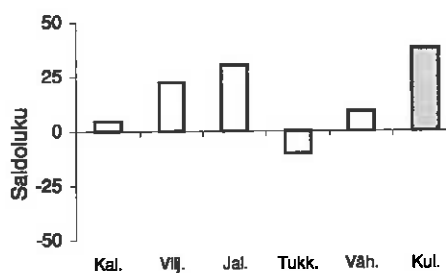
Mielipiteet vajaasti hyödynnettyjen kalojen jalostuksen kehittymisestä olivat vaihtelevia. Kalan viennin lisääntymiseen uskottiin kalastajien ja vähittäiskaupan keskuudessa. (Kuvat 1.3, 1.6).

Kaikki osapuolet pitivät todennäköisenä, että mahdollisuudet vapaa-ajankalastuksen harrastamiseen paranevat Suomessa. Samoin uskottiin ulkomaisen kalastusturismin kasvuun. Kalastuslupien hintojen laskemisesta pidettiin kaikissa vastaajaryhmissä odotetusti varsin epätodennäköisenä. (Kuvat 1.8-1.10).

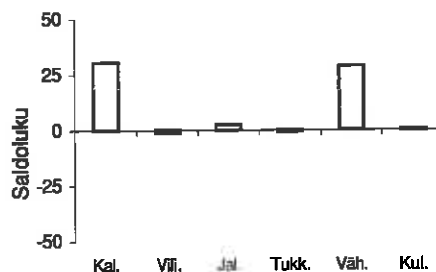
Kuva 1.1. "Kalatuotteiden valikoima ruokakaupoissamme lisääntyy". Elinkeinon ja kuluttajien arvio väittämän todennäköisyydestä saldolukuina ilmaistuna.

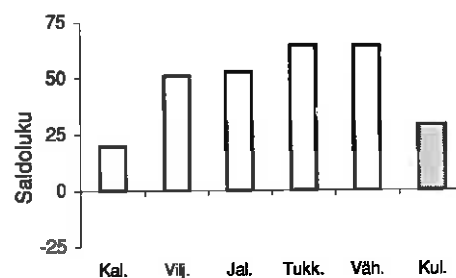
Kuva 1.2. "Luomu- tai ekomerkittyjen kalatuotteiden tarjonta lisääntyy". Elinkeinon ja kuluttajien arvio väittämän todennäköisyydestä saldolukuina ilmaistuna.

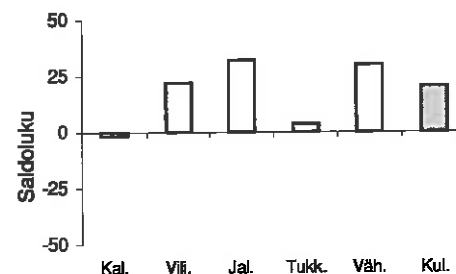
Kuva 1.3. "Kalan vienti Suomesta ulkomaille lisääntyy". Elinkeinon ja kuluttajien arvio väittämän todennäköisyydestä saldolukuina ilmaistuna.

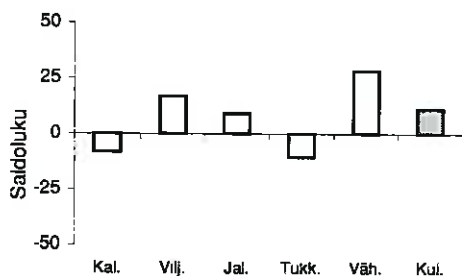

Kuva 1.4. "Kalankulutus Suomessa lisääntyy". Elinkeinon ja kuluttajien arvio väittämän todennäköisyydestä saldolukuina ilmaistuna.

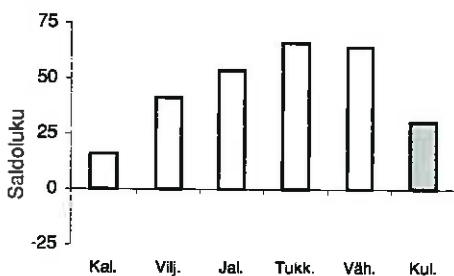

Kuva 1.5. "Uusia terveysvaikuttavia kalatuotteita tulee ruokakauppihimme". Elinkeinon ja kuluttajien arvio väittämän todennäköisyydestä saldolukuina ilmaistuna.

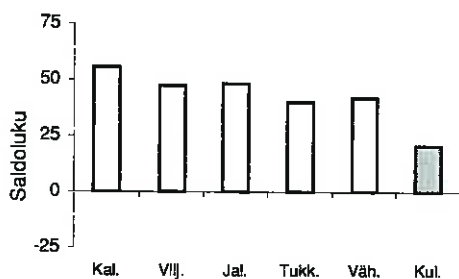

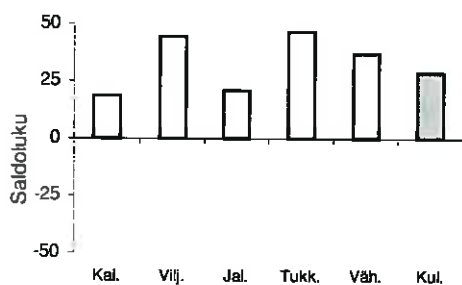
Kuva 1.6. "Suomessa vähän käytettyjen kalojen jalostus lisääntyy". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämän todennäköisyydestä saldolukuina ilmaistuna.

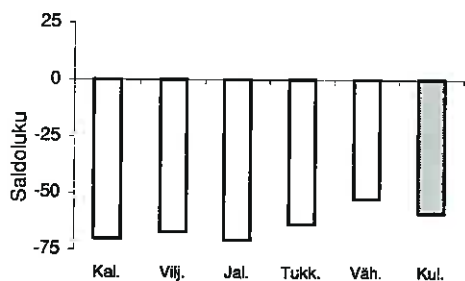
Kuva 1.7. "Uusia kotimaisia kasvatettuja kalalajeja tulee ruokakauppihimme". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämän todennäköisyydestä saldolukuina ilmaistuna.

Kuva 1.8. "Ulkomainen kalastusturismi Suomeen lisääntyy". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämän todennäköisyydestä saldolukuina ilmaistuna.

Kuva 1.9. "Vapaa-ajankalastusmahdollisuudet paranevat Suomessa". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämän todennäköisyydestä saldolukuina ilmaistuna.

Kuva 1.10. "Kalastuslupien hinnat laskevat Suomessa". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämän todennäköisyydestä saldolukuina ilmaistuna.

KALATALOUDEN UHAT

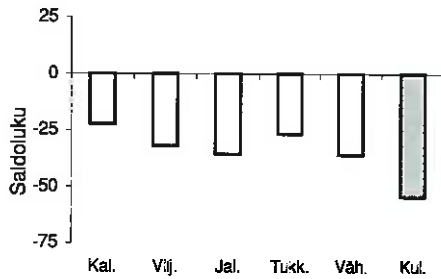
Kalatalouden uhat –otsikon alle on koottu väittämiä, joiden uskottiin kuvaavan kalatalouden kielteistä kehitystä elinkeinon tai kuluttajien näkökulmasta lähitulevaisuudessa eli tässä tapauksessa seuraavan 2-3 vuoden aikana. Kaikki väittämät eivät välttämättä ole uhkakuvia kaikille osapuolille.

Kaikki kalatalouden toimialat sekä varsinkin kuluttajat pitivät varsin epätodennäköisenä sitä että ulkomaiset kalatuotteet syrjäyttäisivät kotimaisen kalan. Ammattikalastuksen muuttuminen kannattamattomaksi oli sekä elinkeinon että kuluttajien mielestä todennäköisempi uhkakuva kuin kalanviljelyn muuttuminen kannattamattomaksi. (Kuvat 2.1-2.3).

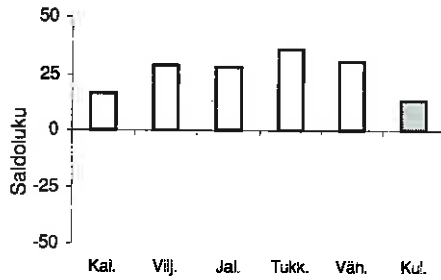
Kalanviljelyn ympäristöhaittojen kasvuun ei juuri uskottu elinkeinon, eikä varsinkaan kalanviljelyn itsensä piirissä. Myös yleinen vesiluonnon pilaantuminen koettiin elinkeinon piirissä, kalastajia lukuun ottamatta, melko epätodennäköiseksi tulevaisuuden uhkakuva. Kuluttajat pitivät elinkeinoa todennäköisemmin vesien pilaantumisen mahdollisena uhkakuvana. (Kuvat 2.4, 2.5).

Suomen kalakantojen romahtamista liikakalastuksen seurauksena pidettiin kaikkien osapuolten mielestä varsin epätodennäköisenä. Myöskään kaloihin kertyvien ympäristömyrkyjen kalansyöntiä rajoittavaa vaikutusta ei pidetty kovin todennäköisenä, ei etenkin elinkeinon piirissä. Kalastusharrastuksen kiinnostavuuden vähenemistä pidettiin niinkään varsin epätodennäköisenä kaikkien osapuolten mielestä (Kuvat 2.6.-2.8).

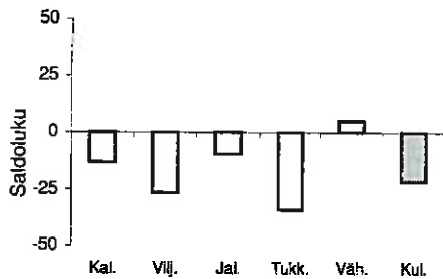
Kalatalouteen mahdollisesti kohdistuvat paineet eläinsuojelun ääriryhmien taholta koettiin selvästi todennäköisemmiksi kalankasvatukseen kuin kalastukseen kohdistuvina. Kuluttajat eivät pitäneet eläinsuojelun ääriryhmien taholta tulevaa uhkaa erityisen todennäköisenä. (Kuvat 2.9, 2.10).

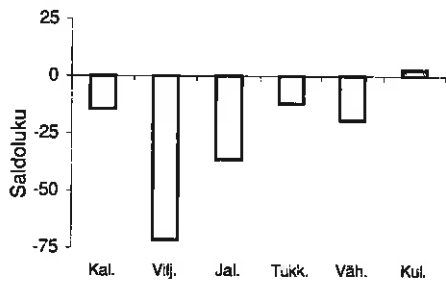
Kuva 2.1. "Ulkomaiset kalat ja kalatuotteet syrjäyttävät kotimaisen kalan markkinoillamme". Elinkeino- ja kuluttajien arvio väittämän todennäköisyydestä saldolukuina ilmaistuna.

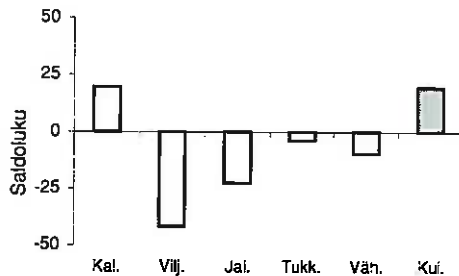
Kuva 2.2. "Ammattikalastus muuttuu kannattamattomaksi Suomessa". Elinkeino- ja kuluttajien arvio väittämän todennäköisyydestä saldolukuina ilmaistuna.

Kuva 2.3 "Kalanviljely muuttuu kannattamattomaksi Suomessa". Elinkeino- ja kuluttajien arvio väittämän todennäköisyydestä saldolukuina ilmaistuna.

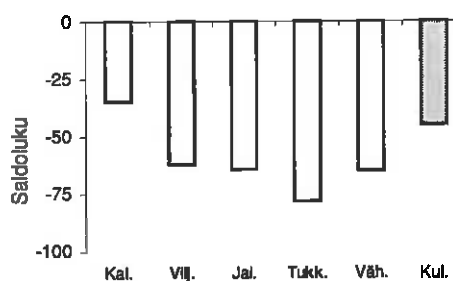

Kuva 2.4. "Kalanviljelyn ympäristöhaitat kasvavat Suomessa". Elinkeino- ja kuluttajien arvio väittämän todennäköisyydestä saldolukuina ilmaistuna.

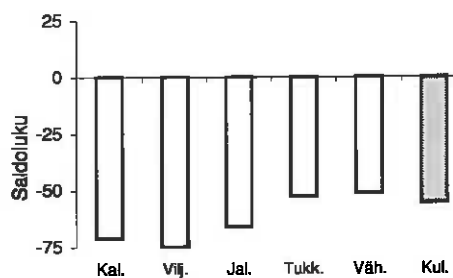

Kuva 2.5. "Vesien pilaantuminen lisääntyy Suomessa". Elinkeino- ja kuluttajien arvio väittämän todennäköisyydestä saldolukuina ilmaistuna.

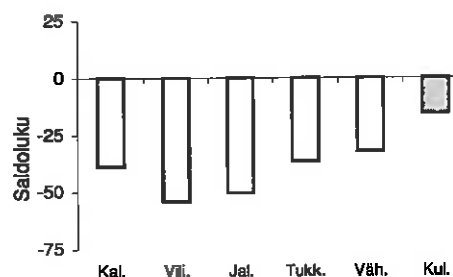
Kuva 2.6. "Kiinnostus kalastusharrastusta kohtaan vähenee Suomessa". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämän todennäköisyydestä saldolukuina ilmaistuna.

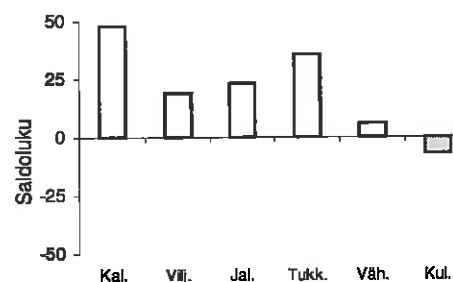
Kuva 2.7. "Suomen kalakannat romahtavat liikakalastuksen vuoksi". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämän todennäköisyydestä saldolukuina ilmaistuna.

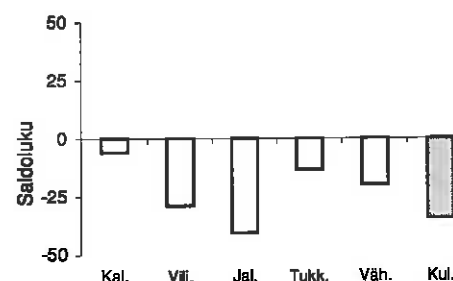
Kuva 2.8. "Kaloihin kertyvät ympäristömyrkyt rajoittavat suomalaisten kalan syöntiä". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämän todennäköisyydestä saldolukuina ilmaistuna.

Kuva 2.9. "Kalankasvatukseen kohdistuu paineita eläinsuojelun ääriyhmi-en taholta Suomessa". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämän todennäköisyydestä saldolukuina ilmaistuna.

Kuva 2.10. "Kalastukseen kohdistuu paineita eläinsuojelun ääriyhmi-en taholta Suomessa". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämän todennäköisyydestä saldolukuina ilmaistuna.

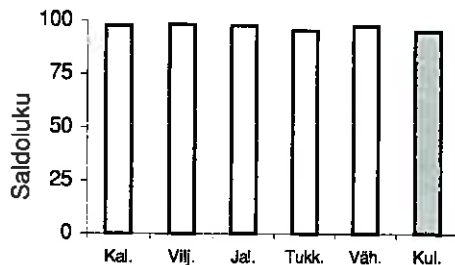
YLEISET MIELIKUVAT KALATUOTTEISTA

Otsikon alle on koottu väittämiä, joiden uskottiin kuvaavan elinkeinon tai kuluttajien yleisiä mielikuvia kalatuotteista.

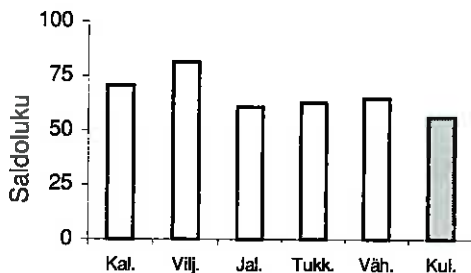
Kaikki osapuolet olivat vahvasti sitä mieltä, että kala on terveellistä. Myös kalan kotimaisuuden tärkeydestä ja siitä että kala on edullista, oltiin hyvin yksimielisiä. (Kuvat 3.1, 3.2, 3.6).

Sekä elinkeino että kuluttajat torjuivat väittämän, että kalaa olisi vaikea valmistaa. Myös väittämä kalan tuoksun epämiellyttävyydestä torjuttiin yleisesti. (Kuvat 3.3, 3.4).

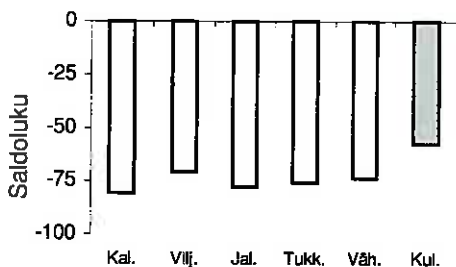
Kalan säilytettävyyden osalta mielipiteet jakautuivat. Kuluttajista ja tukkukaupasta löytyi muuta elinkeinoa enemmän ymmärrystä väittämälle kalan vaikeasta säilytettävyydestä. Elinkeinosta vähittäiskauppa oli väittämästä selkeimmin eri mieltä (Kuva 3.5).

Kuva 3.1. "Kala on terveellistä". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämästä saldolukuina ilmaistuna.

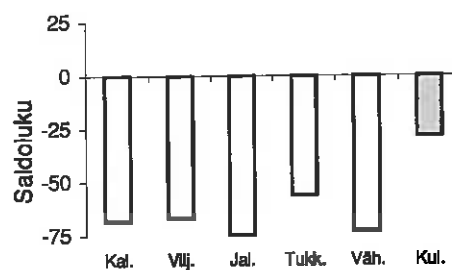

Kuva 3.2. "Kala on edullista". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämästä saldolukuina ilmaistuna.

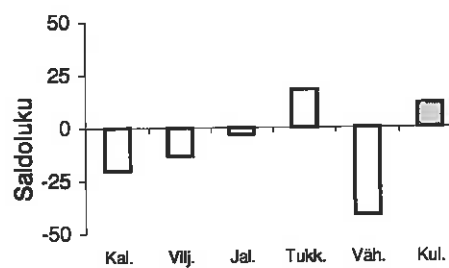

Kuva 3.3. "Kalaa on vaikea valmistaa". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämästä saldolukuina ilmaistuna.

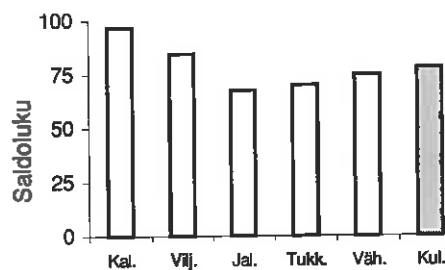
Kuva 3.4. "Kalan tuoksu on epämiellyttävä". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämästä saldolukuina ilmaistuna.

Kuva 3.5. "Kalaa on vaikea säilyttää". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämästä saldolukuina ilmaistuna.

Kuva 3.6. "Kalan kotimaisuus on tärkeää". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämästä saldolukuina ilmaistuna.

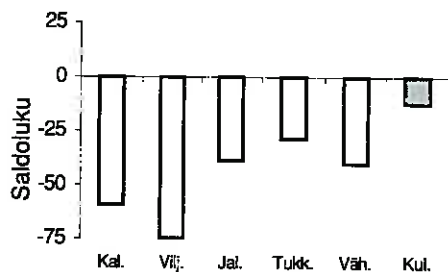

KALATUOTTEIDEN ALKUPERÄ

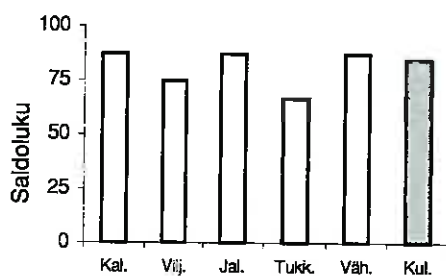
Kalatuotteiden alkuperä –otsikon alle on koottu kalan ominaisuuksiin liittyviä väittämiä erikseen kotimaisen ja ulkomaisen kalan osalta.

Kaikilla osapuolilla oli esitettyjen väittämien perusteella varsin myönteinen käsitys kotimaisesta kalasta. Kuluttajat eivät olleet kalan edullisuudesta täysin yksimielisiä elinkeinon kanssa. (Kuvat 4.1-4.4).

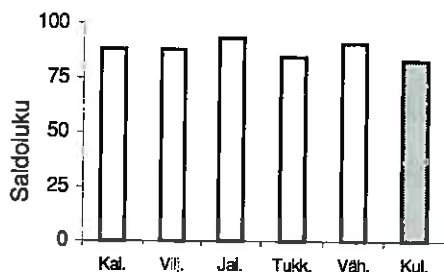
Ulkomaiseen kalaan suhtauduttiin pääosin neutraalisti tai hivenen kielteisesti. Sekä kuluttajat että elinkeino olivat jokseenkin eri mieltä siitä, että ulkomainen kala olisi kallista. Kalakaupan edustajat arvostivat ulkomaisen kalan laadun muita osapuolia korkeammalle (Kuvat 4.5.-4.8).

Kuva 4.1. "Kotimainen kala on kallista". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämstä saldolukuina ilmaistuna.

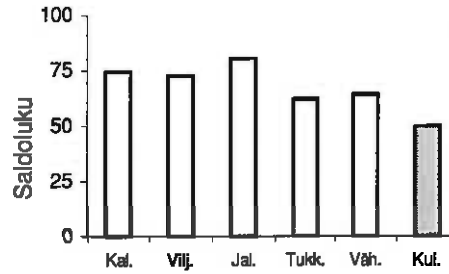

Kuva 4.2. "Kotimainen kala on korkealaatuista". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämstä saldolukuina ilmaistuna.

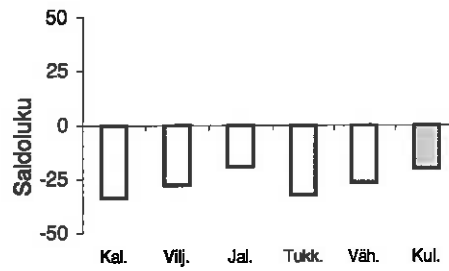

Kuva 4.3. "Kotimainen kala on turvallinen elintarvike". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämstä saldolukuina ilmaistuna.

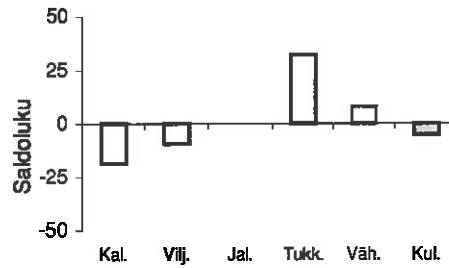
Kuva 4.4. "Kotimainen kala on ympäristöystävällisesti tuotettu elintarvike". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämästä saldolukuina ilmaistuna.

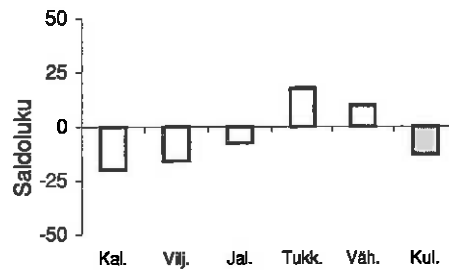
Kuva 4.5. "Ulkomainen kala on kallista". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämästä saldolukuina ilmaistuna.

Kuva 4.6. "Ulkomainen kala on korkealaatuista". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämästä saldolukuina ilmaistuna.

Kuva 4.7. "Ulkomainen kala on turvallinen elintarvike". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämästä saldolukuina ilmaistuna.

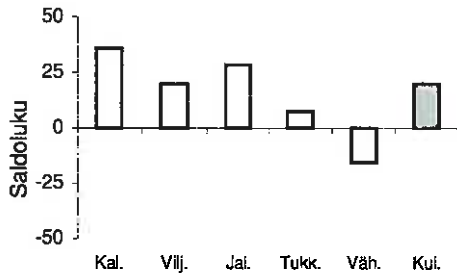
Kuva 4.8. "Ulkomainen kala on ympäristöystävällisesti tuotettu elintarvike". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämästä saldolukuina ilmaistuna.

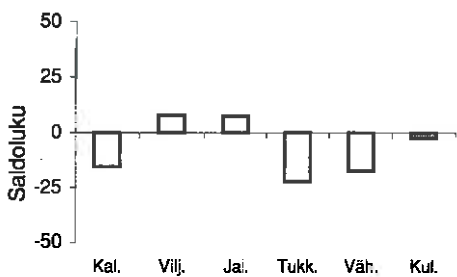
KALAN TARJONNAN EPÄKOHTIA

Kalan tarjontaan liittyvistä epäkohdista nousi selvimmin esille tuoreen kalan alkuperätietojen riittämättömyys. Kalan vähittäiskauppaa lukuun ottamatta kaikki toimialat ja myös kuluttajat pitivät alkuperätietoja yleensä riittämättöminä. Väittämä pakattujen kalatuotteiden pakkausmerkintöjen puutteellisuudesta jakoi mielipiteet varsin taiseisesti puolesta ja vastaan. Eniten mielipiteitä väittämää vastaan esiintyi kalan tukku- ja vähittäiskaupassa. (Kuvat 5.1, 5.2).

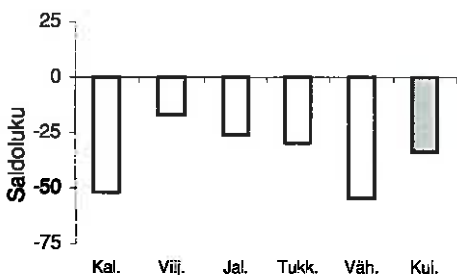
Kaikki osapuolet kuluttajat mukaan lukien olivat yleensä sitä mieltä, että kalatuotteiden tarjonta ei ole yksipuolista. Väittämä kalatuotteiden odotettua nopeammasta pilaantumisesta torjuttiin yleisesti. Käsitykset kalatiskaista olivat myönteisiä: väittämään kalatiskien epäsiisteydestä suhtauduttiin kautta linjan kielteisesti. Väittämään asiakaspalvelun puutteellisuudesta kalatiskailla suhtauduttiin tukkukauppaa lukuun ottamatta kielteisesti. (Kuvat 5.3-5.6).

Kuva 5.1. "Tuoreen kalan alkuperätiedot ovat riittämättömiä". Elinkeino- ja kuluttajien arvio väittämästä saldolukuina ilmaistuna.

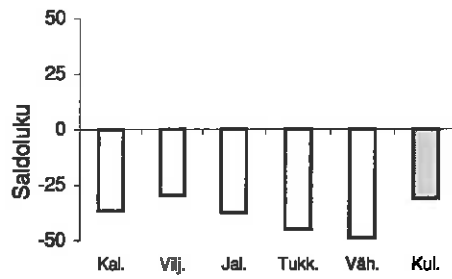

Kuva 5.2. "Kalatuotteiden pakkausmerkinnät ovat puutteellisia". Elinkeino- ja kuluttajien arvio väittämästä saldolukuina ilmaistuna.

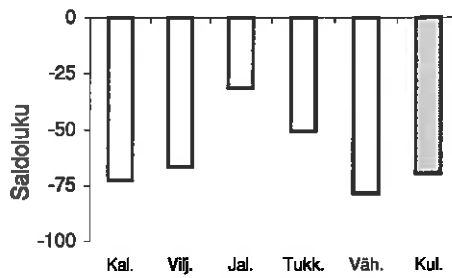

Kuva 5.3. "Kalatuotteiden tarjonta on yksipuolista". Elinkeino- ja kuluttajien arvio väittämästä saldolukuina ilmaistuna.

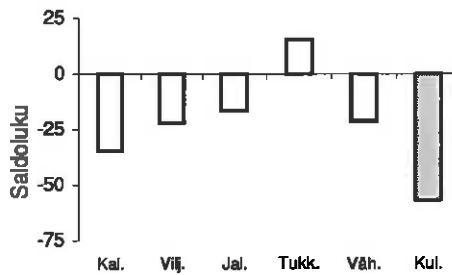
Kuva 5.4. "Kalatuotteet ovat pilaantuneet odotettua nopeammin". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämstä saldoluina ilmaistuna.

Kuva 5.5. "Kalatiskit ovat epäsiistejä". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämstä saldoluina ilmaistuna.

Kuva 5.6 "Asiakaspalvelu kalatiskillä on puutteellista". Elinkeinoon ja kuluttajien arvio väittämstä saldoluina ilmaistuna.

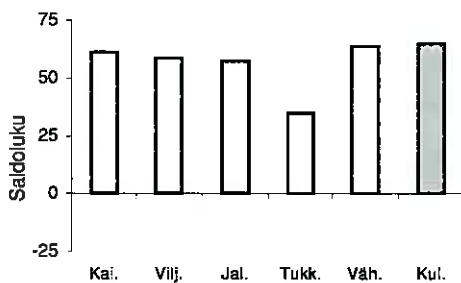

UUSIEN TUOTTEIDEN KYSYNTÄ JA KULUTTAJAHINNAT

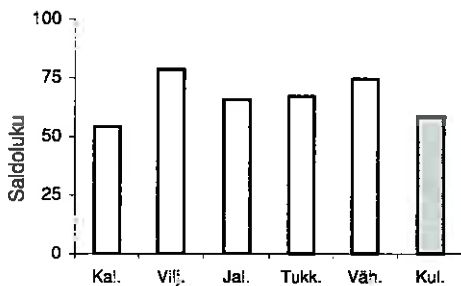
Sekä elinkeino että kuluttajat uskoivat että suomalaiset kuluttajat ostaisivat luomu- ja ekomerkitettyjä kalatuotteita lähivuosina (2-3 vuotta), jos niitä on tarjolla. Kalan tukkukaupan uskomus luomu- ja ekomerkitettyjen tuotteiden kysynnästä oli muita toimialoja jonkin verran vähäisempi. Uusille kotimaisille kasvatetuille kalalajeille uskottiin löytyvän kysyntää sekä elinkeinon että kuluttajien taholla. (Kuvat 6.1, 6.2).

Uskomus uusien ulkomaisten eksoottisten tuontikalojen mahdollisuuksiin markkinoilla oli varsin vähäistä. Sen sijaan uskottiin selvästi, että kuluttajat ostaisivat terveystuotteita kalatuotteita, jos niitä on tarjolla lähivuosina. (Kuvat 6.3, 6.4).

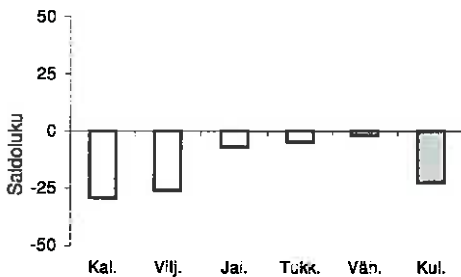
Kalan kuluttajahintojen muutosta pyydettiin arvioimaan seuraavan 12 kuukauden aikana. Pääasiassa uskottiin, että kuluttajahinnat nousevat hieman haastatteluhetkeen verrattuna (Kuva 6.5).

Kuva 6.1. ”Uskotteko, että suomalaiset kuluttajat ostaisivat **luomu- ja ekomerkitettyjä kalatuotteita** lähivuosina (2-3 vuoden aikana) jos niitä on tarjolla”. Elinkeinoon ja kuluttajien suhtautuminen kysymykseen saldolukuina ilmaistuna.

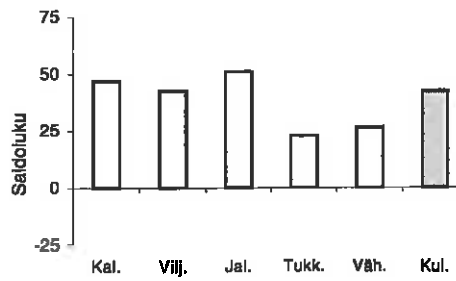

Kuva 6.2. ”Uskotteko, että suomalaiset kuluttajat ostaisivat **uusia kotimaisia kasvatettuja kalalajeja** lähivuosina (2-3 vuoden aikana) jos niitä on tarjolla”. Elinkeinoon ja kuluttajien suhtautuminen kysymykseen saldolukuina ilmaistuna.

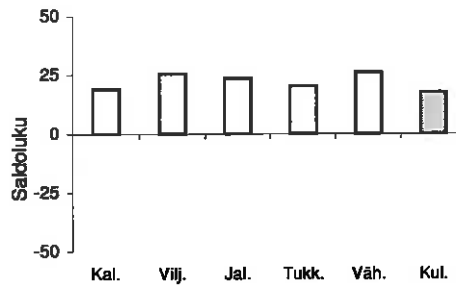

Kuva 6.3. ”Uskotteko, että suomalaiset kuluttajat ostaisivat **uusia eksoottisia ulkomaisia tuontikalajoja** lähivuosina (2-3 vuoden aikana) jos niitä on tarjolla”. Elinkeinoon ja kuluttajien suhtautuminen kysymykseen saldolukuina ilmaistuna.

Kuva 6.4. ”Uskotteko, että suomalaiset kuluttajat ostaisivat **terveysvaikuttavia kalatuotteita** lähivuosina (2-3 vuoden aikana) jos niitä on tarjolla”. Elinkeinon ja kuluttajien suhtautuminen kysymykseen saldolukuina ilmaistuna.

Kuva 6.5. ”Miten arvioitte **kalan ja kalatuotteiden kuluttajahintojen** muuttuvan seuraavan 12 kuukauden aikana”. Elinkeinon ja kuluttajien suhtautuminen kysymykseen saldolukuina ilmaistuna.

KULUTTAJIEN OMAKOHTAINEN SUHDE KALAAAN JA OSTOAIKEET

Tässä luvussa tarkastellaan pelkästään kuluttajien arvioita omasta kalan ja äyriäisten käytöstä, kalan valmistuksesta ja kalastamisesta sekä niihin liittyvistä muutosodoksista. Samoin tarkastellaan joidenkin kalaan liittyvien tuotteiden tai palveluiden ostoaikeita. Kun kysyttiin kalan käyttöä, valmistamista tai kalastamista ylipäätään, kysymystä ei oltu sidottu johonkin tiettyyn kiinteään ajanjaksoon, esimerkiksi tiettyyn kalenterivuoteen.

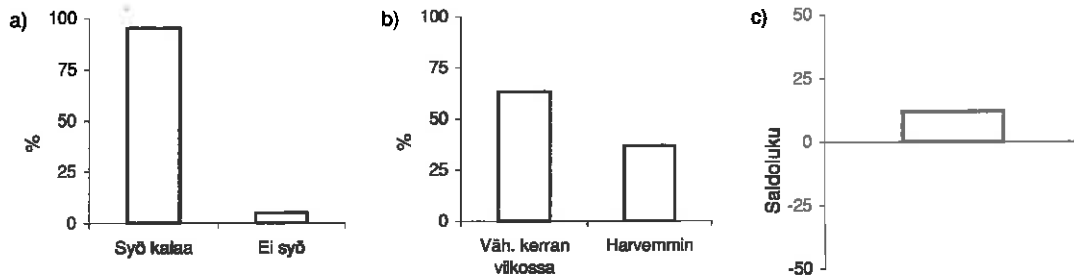
Kuluttajista 95,2 % ilmoitti syövänsä kalaa. Tärkeimmät syyt, miksi ei syödä kalaa, olivat allergia ja kalan maku. Kalaa syövästä henkilöstä 63,3 % söi kalaa yleensä vähintään kerran viikossa. Kuluttajista noin 75 % arvioi, että heidän kalan käyttönsä säilyy ennallaan seuraavien 2-3 vuoden kuluessa. Hieman useammat uskoivat kalan käytön enemmän lisääntyvän kuin vähenevän lähivuosina (Kuva 7.1).

Kuluttajista 60,1 % ilmoitti syövänsä rapuja, katkarapuja, muita äyriäisiä tai simpukoita. Näistä 9,9 % söi rapuja ym. yleensä vähintään kerran viikossa. Kuluttajista noin 92 % arvioi, että heidän ravun ym. syöntinsä säilyy ennallaan seuraavien 2-3 vuoden kuluessa (Kuva 7.2).

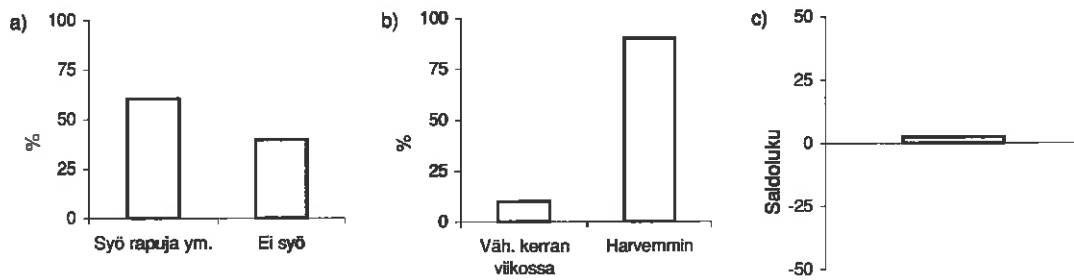
Kuluttajista 79,6 % valmisti itse kalaruokia tuoreesta kalasta. Kalaa valmistavista 44,3 % valmisti kalaruokia yleensä vähintään kerran viikossa ja 55,7 % harvemmin. Kuluttajista noin 79 % arvioi, että kalaruokien valmistus heidän osaltaan säilyy ennallaan seuraavien 2-3 vuoden aikana. Hieman useammat uskoivat kalaruokien valmistamisen enemmän lisääntyvän kuin vähenevän lähivuosina (Kuva 7.3).

Kuluttajista 54,1 % ilmoitti kalastavansa itse tai osallistuvansa kalastukseen. Kalastavista 68,7 % kalasti vähintään 5 kertaa vuodessa ja 31,3 % harvemmin. Suurin osa (75 %) uskoi, että harrastus säilyy ennallaan lähivuosina. Hieman useammat uskoivat kalastamisen enemmän lisääntyvän kuin vähenevän lähivuosina (Kuva 7.4).

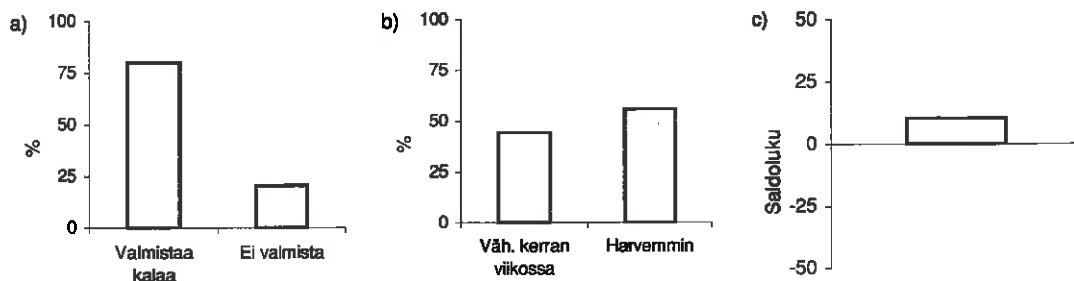
Kun kysyttiin kuluttajien ostoaikeita seuraavien 12 kuukauden aikana, todennäköisin hankinta kysytyistä tuotteista tai palveluista oli kalaillallinen ravintolassa. Epätodennäköisimpinä pidettiin järjestettyä kalastusmatkaa ja kalastuskirjallisuutta (Kuva 7.5).

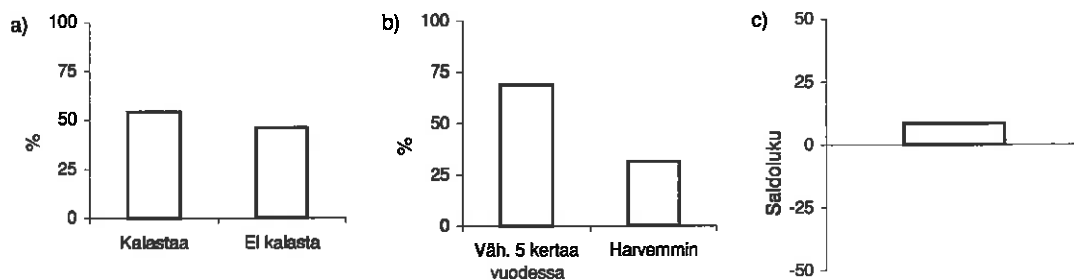
Kuva 7.1. (a) Kalaa syövien kuluttajien osuus (%), (b) käyttökertojen jakauma (%) ja (c) arvio käytön muutoksesta tulevan 2-3 vuoden aikana (saldoluku).

Kuva 7.2. (a) Rapuja, katkarapuja, muita äyriäisiä ja simpukoita syövien kuluttajien osuus (%), (b) käyttökertojen jakauma (%) ja (c) arvio käytön muutoksesta tulevan 2-3 vuoden aikana (saldoluku).

Kuva 7.3. (a) Kalaruokia tuorekalasta valmistavien kuluttajien osuus (%), (b) valmistuskertojen jakauma (%) ja (c) arvio valmistamisen muutoksesta tulevan 2-3 vuoden aikana (saldoluku).

Kuva 7.4. (a) Kalastusta harrastavien kuluttajien osuus (%), (b) kalastuskertojen jakauma (%) ja (c) arvio kalastamisen muutoksesta tulevan 2-3 vuoden aikana (saldoluku).

Kuva 7.5. Kuluttajien kalaan liittyvien tuotteiden tai palveluiden ostoaiheet seuraavien 12 kuukauden aikana saldolukuina ilmaistuna.

KIRJALLISUUS

Ahvonen, A., Honkanen; A. 1999. Kalatalouden tuotebarometrit. Esitutkimus. Helsinki, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Kala- ja riistaraportteja nro 172. 33 s. ISBN 951-776-250-X, ISSN 1238-3325.

Ahvonen, A., Honkanen; A. 2000. Kalatalousbarometri 2000: Yritysten taloudelliset näkymät. Helsinki, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Kala- ja riistaraportteja nro 185. 34 s. ISBN 951-776-270-4, ISSN 1238-3325.

Deville, J.-C. & Särndal, C.-E. 1992. Calibration Estimators in Survey Sampling. *Journal of the American Statistical Association*, vol. 87, 376 – 382.

Deville, J.-C., Särndal, C.-E. & Sautory, O. 1993. Generalized Raking Procedures in Survey Sampling. *Journal of the American Statistical Association*, vol. 88, 1013 – 1020.

European Commission 1997. The joint harmonised EU programme of business and consumer surveys. Directorate-General for Economic and Financial Affairs. *European Economy. Reports and Studies No 6*. ISSN 0379-0991.

Godenhjelm, P. 1999. Kala surveylaboratoriossa. *Statisti. Tilastokeskuksen henkilöstölehti 2/99*.

Lessler, J.T. 1987. Use of laboratory methods and cognitive science for design and testing of questionnaires. SCB

Sudman, S., Bradburn, N.M. & Schwarz, N. 1996. *Thinking about answers. The application of cognitive process to survey methodology*. Jossey-Bass Publishers. San Francisco.

Tilastokeskus 2000a. Kuluttajabarometri 2000, helmikuu. Helsinki, Tilastokeskus. SVT Tulot ja kulutus 2000:6. ISSN 0784-8420.

Tilastokeskus 2000b. Kuluttajabarometri 2000, huhtikuu. Helsinki, Tilastokeskus. SVT Tulot ja kulutus 2000:13. ISSN 0784-8420.

Willis, G.B. 1994. Cognitive interviewing and questionnaire design: a training manual. *Cognitive methods saff. Working Papers Series. N:o 7*. Office of Research and Methodology. National Center for Health Statistics. Hyattsville, Maryland.

LIITETAULUKOT

Kalatalouden mahdollisuudet

Kuva	Aihe	Toimiala tai ryhmä	Erittäin	Melko	Melko	Erittäin	Ei osaa	Yhteensä
			toden-	toden-	epätoden-	epätoden-	sanoa	
			näköistä	näköistä	näköistä	näköistä	%	%
			%	%	%	%		
1.1.	"Kalatuotteiden valikoima ruokakaupoissamme lisääntyy".	Kalastus	20,0	35,9	34,7	9,5	0,0	100,0
		Kalanviljely	35,8	44,6	18,0	0,8	0,8	100,0
		Kalanjalostus	34,1	44,7	21,2	0,0	0,0	100,0
		Kalan tukkukauppa	43,5	32,2	11,8	11,0	1,5	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	14,0	53,9	20,7	11,4	0,0	100,0
		Kuluttajat	17,2	47,8	26,1	5,1	3,8	100,0
1.2.	"Luomu- tai ekomerkitettyjen kalatuotteiden tarjonta lisääntyy".	Kalastus	15,1	36,0	12,4	22,5	14,0	100,0
		Kalanviljely	26,2	35,7	22,2	10,9	5,0	100,0
		Kalanjalostus	30,7	32,5	17,2	7,9	11,7	100,0
		Kalan tukkukauppa	10,5	29,7	21,3	24,9	13,6	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	28,4	22,1	30,4	15,3	3,9	100,0
		Kuluttajat	24,0	51,6	14,7	4,7	5,0	100,0
1.3.	"Kalan vienti Suomesta ulkomaille lisääntyy".	Kalastus	25,8	48,7	12,0	13,6	0,0	100,0
		Kalanviljely	17,1	29,4	32,9	16,9	3,8	100,0
		Kalanjalostus	15,5	37,5	27,2	18,3	1,4	100,0
		Kalan tukkukauppa	27,8	20,0	20,9	28,0	3,3	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	26,8	44,5	14,4	13,0	1,3	100,0
		Kuluttajat	9,7	36,7	31,4	12,0	10,2	100,0
1.4.	"Kalankulutus Suomessa lisääntyy".	Kalastus	24,6	38,8	24,3	12,2	0,0	100,0
		Kalanviljely	44,4	34,7	18,3	1,7	0,8	100,0
		Kalanjalostus	35,0	52,3	7,5	5,2	0,0	100,0
		Kalan tukkukauppa	57,7	28,2	9,3	3,2	1,5	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	59,6	23,8	12,7	1,3	2,5	100,0
		Kuluttajat	17,6	53,0	21,2	4,8	3,4	100,0
1.5.	"Uusia terveysvaikutteisia kalatuotteita tulee ruokakauppoihimme".	Kalastus	8,7	36,8	19,7	18,9	16,0	100,0
		Kalanviljely	25,9	36,3	21,8	11,4	4,5	100,0
		Kalanjalostus	27,1	47,1	11,2	13,2	1,4	100,0
		Kalan tukkukauppa	25,8	17,8	22,3	20,0	14,1	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	16,5	52,6	20,6	2,7	7,6	100,0
		Kuluttajat	15,2	46,8	21,2	7,7	9,0	100,0
1.6.	"Suomessa vähän käytettyjen kalojen jalostus lisääntyy".	Kalastus	13,0	33,0	21,8	26,8	5,4	100,0
		Kalanviljely	29,1	30,7	23,2	16,1	0,8	100,0
		Kalanjalostus	30,5	18,8	30,0	15,9	4,9	100,0
		Kalan tukkukauppa	22,9	22,9	15,7	37,0	1,5	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	23,4	46,4	18,6	8,9	2,6	100,0
		Kuluttajat	13,3	42,5	26,3	10,5	7,4	100,0
1.7.	"Uusia kotimaisia kasvatettuja kalalajeja tulee ruokakauppoihimme".	Kalastus	28,6	30,3	26,4	14,7	0,0	100,0
		Kalanviljely	44,1	28,4	19,1	7,5	0,8	100,0
		Kalanjalostus	48,3	33,5	6,3	8,4	3,5	100,0
		Kalan tukkukauppa	56,3	32,8	7,8	3,1	0,0	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	53,3	32,6	11,4	0,0	2,7	100,0
		Kuluttajat	18,2	53,0	16,8	5,9	6,1	100,0
1.8.	"Ulkomainen kalastusturismi Suomeen lisääntyy".	Kalastus	50,8	32,3	5,8	8,6	2,5	100,0
		Kalanviljely	40,3	37,4	10,1	6,5	5,7	100,0
		Kalanjalostus	40,5	40,5	12,7	6,3	0,0	100,0
		Kalan tukkukauppa	40,5	30,3	11,3	9,9	8,0	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	28,5	43,8	17,4	0,0	10,3	100,0
		Kuluttajat	17,3	45,6	23,9	7,7	5,6	100,0
1.9.	"Vapaa-ajankalastusmahdollisuudet paranevat Suomessa".	Kalastus	29,0	34,5	17,5	19,1	0,0	100,0
		Kalanviljely	39,0	38,1	13,5	6,9	2,5	100,0
		Kalanjalostus	20,1	45,4	22,1	11,0	1,4	100,0
		Kalan tukkukauppa	46,7	28,4	10,7	9,2	5,0	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	34,7	33,9	20,3	4,7	6,4	100,0
		Kuluttajat	20,9	46,8	21,9	4,9	5,5	100,0
1.10.	"Kalastuslupien hinnat laskevat Suomessa".	Kalastus	0,0	7,1	31,3	58,0	3,6	100,0
		Kalanviljely	1,1	8,1	27,4	58,7	4,7	100,0
		Kalanjalostus	1,4	0,0	35,4	54,5	8,7	100,0
		Kalan tukkukauppa	4,4	4,8	30,7	55,2	4,8	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	1,3	5,0	41,0	36,0	16,7	100,0
		Kuluttajat	2,2	7,6	38,1	45,9	6,1	100,0

Kalatalouden uhat

Kuva	Aihe	Toimiala tai ryhmä	Erittäin todennäköistä %	Melko todennäköistä %	Melko epätodennäköistä %	Erittäin epätodennäköistä %	Ei osaa sanoa %	Yhteensä %
2.1.	"Ulkomaiset kalat ja kalatuotteet syrjäyttävät kotimaisen kalan markkinoilamme".	Kalastus	10,1	31,0	22,0	36,9	0,0	100,0
		Kalanviljely	7,5	24,9	29,7	37,1	0,8	100,0
		Kalanjalostus	17,3	9,4	28,6	43,3	1,4	100,0
		Kalan tukkukauppa	17,1	17,4	26,0	39,5	0,0	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	11,6	18,9	24,9	44,6	0,0	100,0
		Kuluttajat	2,7	12,8	37,0	45,1	2,4	100,0
2.2.	"Ammattikalastus muuttuu kannattamattomaksi Suomessa".	Kalastus	36,0	26,6	8,6	28,7	0,0	100,0
		Kalanviljely	28,2	37,6	25,9	5,5	2,9	100,0
		Kalanjalostus	39,7	22,1	18,0	14,1	6,1	100,0
		Kalan tukkukauppa	35,1	38,4	15,5	11,0	0,0	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	34,2	34,1	20,9	10,7	0,0	100,0
		Kuluttajat	14,1	44,2	28,2	8,9	4,6	100,0
2.3.	"Kalanviljely muuttuu kannattamattomaksi Suomessa".	Kalastus	18,2	18,6	31,1	25,4	6,7	100,0
		Kalanviljely	10,2	21,6	39,3	28,0	0,8	100,0
		Kalanjalostus	16,9	19,6	41,4	15,7	6,4	100,0
		Kalan tukkukauppa	9,5	18,5	31,8	37,1	3,2	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	23,8	22,7	33,4	13,5	6,5	100,0
		Kuluttajat	5,4	24,5	46,2	16,4	7,6	100,0
2.4.	"Kalanviljelyn ympäristöhaitat kasvavat Suomessa".	Kalastus	16,6	23,5	21,0	32,2	6,7	100,0
		Kalanviljely	5,3	4,1	21,8	68,0	0,8	100,0
		Kalanjalostus	9,4	20,7	25,0	43,5	1,4	100,0
		Kalan tukkukauppa	22,4	20,7	21,1	34,2	1,6	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	6,7	33,3	32,5	26,2	1,3	100,0
		Kuluttajat	12,7	37,2	33,7	11,6	4,8	100,0
2.5.	"Vesien pilaantumisen lisääntyminen Suomessa".	Kalastus	38,7	20,0	19,8	19,2	2,3	100,0
		Kalanviljely	10,5	19,2	15,1	54,4	0,8	100,0
		Kalanjalostus	9,6	27,0	29,3	31,2	2,9	100,0
		Kalan tukkukauppa	18,8	31,6	19,1	29,0	1,5	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	15,7	27,3	32,9	22,7	1,3	100,0
		Kuluttajat	22,5	39,3	27,2	9,2	1,7	100,0
2.6.	"Kiinnostus kalastusharrastuksesta kohtaan vähenee Suomessa".	Kalastus	13,1	16,5	22,9	44,7	2,8	100,0
		Kalanviljely	7,3	3,1	33,7	54,3	1,6	100,0
		Kalanjalostus	5,1	1,8	39,4	50,8	2,8	100,0
		Kalan tukkukauppa	3,4	3,2	17,3	74,6	1,5	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	0,0	6,0	46,1	45,2	2,7	100,0
		Kuluttajat	3,3	12,9	49,7	30,1	4,0	100,0
2.7.	"Suomen kalakannat romahtavat liikakalastuksen vuoksi".	Kalastus	5,1	5,5	20,5	68,9	0,0	100,0
		Kalanviljely	2,5	4,1	25,1	66,7	1,6	100,0
		Kalanjalostus	0,0	13,5	24,7	60,4	1,4	100,0
		Kalan tukkukauppa	7,6	14,7	13,8	60,7	3,2	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	5,1	15,3	31,3	48,3	0,0	100,0
		Kuluttajat	2,2	10,7	40,7	42,7	3,8	100,0
2.8.	"Kaloihin kertyvät ympäristömyrkyt rajoittavat suomalaisten kalan syöntiä".	Kalastus	8,4	22,6	20,3	48,4	0,2	100,0
		Kalanviljely	7,2	9,0	34,2	48,7	0,8	100,0
		Kalanjalostus	6,7	9,6	40,6	41,6	1,4	100,0
		Kalan tukkukauppa	10,6	20,7	19,3	47,9	1,5	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	11,0	11,8	51,0	23,5	2,7	100,0
		Kuluttajat	7,4	31,7	37,4	20,0	3,4	100,0
2.9.	"Kalankasvatukseen kohdistuu paineita eläinsuojelun ääri-ryhmien taholta Suomessa".	Kalastus	39,8	41,0	8,1	8,3	2,7	100,0
		Kalanviljely	25,7	38,5	17,8	17,1	0,8	100,0
		Kalanjalostus	25,6	38,9	14,8	14,5	6,2	100,0
		Kalan tukkukauppa	28,1	47,2	10,6	10,7	3,5	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	18,0	30,9	39,2	8,0	4,0	100,0
		Kuluttajat	10,2	33,5	30,8	18,5	7,0	100,0
2.10.	"Kalastukseen kohdistuu paineita eläinsuojelun ääri-ryhmien taholta Suomessa".	Kalastus	20,6	26,7	15,9	32,0	4,7	100,0
		Kalanviljely	12,3	21,0	28,6	37,3	0,8	100,0
		Kalanjalostus	6,1	15,8	43,7	32,9	1,4	100,0
		Kalan tukkukauppa	22,9	14,6	30,6	28,5	3,5	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	16,2	17,0	39,1	25,1	2,7	100,0
		Kuluttajat	4,8	20,6	38,5	30,4	5,7	100,0

Yleiset mielikuvat kalatuotteista

Kuva	Aihe	Toimiala tai ryhmä	Täysin samaa mieltä %	Jokseenkin samaa mieltä %	Jokseenkin eri mieltä %	Täysin eri mieltä %	Ei osaa sanoa %	Yhteensä %
3.1.	"Kala on terveellistä".	Kalastus	95,0	5,0	0,0	0,0	0,0	100,0
		Kalanviljely	97,0	2,2	0,0	0,0	0,8	100,0
		Kalanjalostus	95,4	4,6	0,0	0,0	0,0	100,0
		Kalan tukkukauppa	93,6	3,2	0,0	0,0	3,2	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	95,0	5,0	0,0	0,0	0,0	100,0
		Kuluttajat	90,6	9,2	0,1	0,1	0,1	100,0
3.2.	"Kala on edullista".	Kalastus	73,8	10,1	6,7	4,7	4,6	100,0
		Kalanviljely	81,1	10,1	5,9	2,1	0,8	100,0
		Kalanjalostus	53,9	33,2	6,0	6,9	0,0	100,0
		Kalan tukkukauppa	60,7	24,9	8,0	6,4	0,0	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	61,8	22,6	14,3	1,2	0,0	100,0
		Kuluttajat	45,6	37,9	12,0	2,8	1,6	100,0
3.3.	"Kalaa on vaikea valmistaa".	Kalastus	0,2	6,5	13,7	77,3	2,2	100,0
		Kalanviljely	3,1	4,5	31,1	60,4	0,8	100,0
		Kalanjalostus	3,2	6,4	12,9	77,5	0,0	100,0
		Kalan tukkukauppa	4,6	3,2	8,1	77,9	6,2	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	1,2	11,4	13,8	73,6	0,0	100,0
		Kuluttajat	4,8	12,4	25,6	55,9	1,3	100,0
3.4.	"Kalan tuoksu on epämiellyttävä".	Kalastus	4,0	8,4	12,9	69,6	5,1	100,0
		Kalanviljely	2,2	12,5	18,0	65,8	1,6	100,0
		Kalanjalostus	1,5	8,0	14,0	73,0	3,5	100,0
		Kalan tukkukauppa	11,0	12,6	6,0	70,4	0,0	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	0,0	14,8	10,2	75,0	0,0	100,0
		Kuluttajat	14,5	21,4	19,5	44,1	0,5	100,0
3.5.	"Kalaa on vaikea säilyttää".	Kalastus	7,7	35,5	22,2	34,7	0,0	100,0
		Kalanviljely	17,6	27,8	18,3	35,5	0,8	100,0
		Kalanjalostus	22,4	26,4	24,7	26,5	0,0	100,0
		Kalan tukkukauppa	28,9	36,4	10,6	24,0	0,0	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	6,4	27,5	9,5	56,5	0,0	100,0
		Kuluttajat	23,9	35,4	17,8	21,6	1,3	100,0
3.6.	"Kalan kotimaisuus on tärkeää".	Kalastus	93,3	6,7	0,0	0,0	0,0	100,0
		Kalanviljely	81,0	13,5	3,0	1,7	0,8	100,0
		Kalanjalostus	71,8	11,4	14,0	2,8	0,0	100,0
		Kalan tukkukauppa	78,1	3,6	16,9	1,5	0,0	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	70,7	20,0	6,9	2,4	0,0	100,0
		Kuluttajat	76,4	14,4	6,2	2,4	0,5	100,0

Kalatuotteiden alkuperä

Kuva	Aihe	Toimiala tai ryhmä	Täysin	Jokseen-	Jokseen-	Täysin eri	Ei osaa	Yhteensä
			samaa mieltä	kin samaa mieltä	kin eri mieltä	mieltä	sanoa	
			%	%	%	%	%	%
4.1.	"Kotimainen kala on kallista".	Kalastus	6,6	7,2	13,7	62,9	9,6	100,0
		Kalanviljely	6,5	4,3	8,3	79,3	1,6	100,0
		Kalanjalostus	11,8	13,7	33,8	40,7	0,0	100,0
		Kalan tukkukauppa	23,7	13,9	3,5	57,4	1,5	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	5,2	24,9	24,2	45,7	0,0	100,0
		Kuluttajat	15,9	24,7	30,4	25,4	3,6	100,0
4.2.	"Kotimainen kala on korkealaatuista".	Kalastus	80,5	16,5	3,0	0,0	0,0	100,0
		Kalanviljely	73,9	13,4	11,9	0,0	0,8	100,0
		Kalanjalostus	78,9	18,7	2,5	0,0	0,0	100,0
		Kalan tukkukauppa	73,4	7,6	11,5	4,9	2,6	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	84,5	10,4	5,1	0,0	0,0	100,0
		Kuluttajat	75,5	20,9	2,2	0,4	0,9	100,0
4.3.	"Kotimainen kala on turvallinen elintarvike".	Kalastus	86,5	5,9	2,8	0,0	4,7	100,0
		Kalanviljely	84,9	9,9	0,0	2,2	3,0	100,0
		Kalanjalostus	89,2	9,4	1,4	0,0	0,0	100,0
		Kalan tukkukauppa	81,9	11,6	6,4	0,0	0,0	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	87,3	9,8	2,9	0,0	0,0	100,0
		Kuluttajat	74,5	20,8	3,0	0,5	1,3	100,0
4.4.	"Kotimainen kala on ympäristöystävällisesti tuotettu elintarvike".	Kalastus	74,4	11,6	6,4	2,5	5,0	100,0
		Kalanviljely	58,6	33,1	5,1	0,0	3,1	100,0
		Kalanjalostus	74,0	19,5	6,5	0,0	0,0	100,0
		Kalan tukkukauppa	49,7	34,1	6,2	1,8	8,2	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	57,2	27,0	8,2	2,6	5,0	100,0
		Kuluttajat	39,5	39,1	13,5	2,6	5,3	100,0
4.5.	"Ulkomainen kala on kallista".	Kalastus	5,4	17,0	32,2	31,4	14,1	100,0
		Kalanviljely	16,2	9,6	40,4	28,4	5,3	100,0
		Kalanjalostus	9,5	22,6	30,7	24,6	12,5	100,0
		Kalan tukkukauppa	16,1	14,3	25,3	42,8	1,5	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	9,9	17,6	34,6	27,9	10,0	100,0
		Kuluttajat	9,1	18,1	38,8	18,8	15,1	100,0
4.6.	"Ulkomainen kala on korkealaatuista".	Kalastus	6,9	22,4	21,0	26,3	23,4	100,0
		Kalanviljely	7,8	37,7	23,0	24,5	7,1	100,0
		Kalanjalostus	18,9	31,8	25,7	21,8	1,7	100,0
		Kalan tukkukauppa	33,7	34,1	18,5	9,2	4,5	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	19,4	33,2	28,1	14,1	5,2	100,0
		Kuluttajat	8,8	30,1	36,4	10,9	13,8	100,0
4.7.	"Ulkomainen kala on turvallinen elintarvike".	Kalastus	5,6	19,8	32,8	18,8	22,9	100,0
		Kalanviljely	14,1	22,7	20,1	30,9	12,3	100,0
		Kalanjalostus	15,6	25,0	30,7	20,1	8,6	100,0
		Kalan tukkukauppa	27,4	31,2	29,0	10,9	1,5	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	25,4	27,8	24,0	17,6	5,2	100,0
		Kuluttajat	8,7	26,6	37,9	16,0	10,8	100,0
4.8.	"Ulkomainen kala on ympäristöystävällisesti tuotettu elintarvike".	Kalastus	2,9	19,5	28,7	23,2	25,6	100,0
		Kalanviljely	9,2	25,7	20,9	16,8	27,3	100,0
		Kalanjalostus	8,2	16,7	40,1	12,5	22,4	100,0
		Kalan tukkukauppa	11,8	24,4	12,4	13,6	37,8	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	16,3	17,9	26,6	16,4	22,8	100,0
		Kuluttajat	3,9	16,5	36,9	18,0	24,7	100,0

Kalan tarjonnan epäkohtia

Kuva	Aihe	Toimiala tai ryhmä	Täysin samaa mieltä %	Jokseenkin samaa mieltä %	Jokseenkin eri mieltä %	Täysin eri mieltä %	Ei osaa sanoa %	Yhteensä %
5.1.	"Tuoreen kalan alkuperätiedot ovat riittämättömiä".	Kalastus	31,4	33,6	16,8	4,0	14,2	100,0
		Kalanviljely	30,7	30,9	18,5	17,3	2,6	100,0
		Kalanjalostus	39,1	27,8	13,8	17,8	1,4	100,0
		Kalan tukkukauppa	22,7	35,3	17,6	24,4	0,0	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	22,5	14,1	29,3	30,7	3,4	100,0
		Kuluttajat	25,0	36,2	18,7	13,8	6,4	100,0
5.2.	"Kalatuotteiden pakkausmerkinnät ovat puutteellisia".	Kalastus	15,7	19,0	29,4	26,0	10,0	100,0
		Kalanviljely	25,5	27,1	21,2	20,9	5,3	100,0
		Kalanjalostus	14,2	41,6	30,5	12,3	1,4	100,0
		Kalan tukkukauppa	16,0	21,5	21,0	38,6	2,9	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	14,9	23,6	29,4	29,5	2,6	100,0
		Kuluttajat	14,5	28,4	27,1	17,7	12,4	100,0
5.3.	"Kalatuotteiden tarjonta on yksipuolista".	Kalastus	6,1	17,1	20,3	56,3	0,2	100,0
		Kalanviljely	19,2	18,8	31,6	29,6	0,8	100,0
		Kalanjalostus	16,7	14,6	37,9	30,9	0,0	100,0
		Kalan tukkukauppa	9,2	29,2	16,0	45,5	0,0	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	3,9	16,3	26,6	53,2	0,0	100,0
		Kuluttajat	8,4	18,9	37,4	32,8	2,5	100,0
5.4.	"Kalatuotteet ovat pilaantuneet odotettua nopeammin".	Kalastus	0,7	24,1	18,5	40,1	16,6	100,0
		Kalanviljely	11,7	13,6	38,6	28,8	7,2	100,0
		Kalanjalostus	6,2	22,7	32,7	38,4	0,0	100,0
		Kalan tukkukauppa	6,7	21,2	16,6	54,0	1,5	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	5,2	14,8	36,9	43,1	0,0	100,0
		Kuluttajat	8,3	19,9	32,5	33,2	6,1	100,0
5.5.	"Kalatiskit ovat epäsiistejä".	Kalastus	0,2	5,2	37,2	56,9	0,5	100,0
		Kalanviljely	3,0	4,3	37,3	53,0	2,5	100,0
		Kalanjalostus	8,2	22,0	37,8	32,0	0,0	100,0
		Kalan tukkukauppa	1,5	19,0	24,1	49,8	5,6	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	0,0	5,5	23,4	69,8	1,3	100,0
		Kuluttajat	0,9	6,4	32,7	57,6	2,4	100,0
5.6.	"Asiakaspalvelu kalatiskillä on puutteellista".	Kalastus	6,1	17,3	33,5	32,6	10,5	100,0
		Kalanviljely	11,0	19,2	42,7	21,5	5,7	100,0
		Kalanjalostus	13,1	26,9	17,5	34,3	8,3	100,0
		Kalan tukkukauppa	21,9	35,4	18,5	14,8	9,5	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	12,7	23,6	23,0	34,4	6,3	100,0
		Kuluttajat	3,5	9,7	30,1	50,2	6,5	100,0

Uusien tuotteiden kysyntä

Kuva	Aihe	Toimiala tai ryhmä	Erittäin todennäköistä %	Melko todennäköistä %	Melko epätodennäköistä %	Erittäin epätodennäköistä %	Ei osaa sanoa %	Yhteensä %
6.1.	Luomu- ja ekomerkit kalatuotteet	Kalastus	51,4	34,0	4,7	4,8	5,1	100,0
		Kalanviljely	43,9	42,7	7,6	2,9	3,0	100,0
		Kalanjalostus	37,6	50,2	3,9	3,5	4,8	100,0
		Kalan tukkukauppa	39,4	30,4	17,8	10,9	1,5	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	43,7	46,2	4,0	1,2	5,0	100,0
		Kuluttajat	49,3	40,9	6,0	1,9	1,9	100,0
6.2.	Uudet kotimaiset kasvatetut kalalajit	Kalastus	49,1	32,9	12,6	5,3	0,2	100,0
		Kalanviljely	66,0	28,3	2,1	0,8	2,9	100,0
		Kalanjalostus	50,0	36,4	5,3	0,0	8,3	100,0
		Kalan tukkukauppa	57,5	31,5	9,4	1,6	0,0	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	59,6	33,2	3,8	0,0	3,4	100,0
		Kuluttajat	39,5	48,5	7,1	2,0	3,0	100,0
6.3.	Uudet eksoottiset ulkomaiset tuontikalat	Kalastus	1,7	34,9	29,9	33,4	0,0	100,0
		Kalanviljely	11,1	22,2	30,8	32,7	3,1	100,0
		Kalanjalostus	10,5	34,8	30,1	19,7	4,9	100,0
		Kalan tukkukauppa	16,2	31,9	29,9	21,9	0,0	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	16,2	28,3	36,8	13,8	5,0	100,0
		Kuluttajat	7,7	25,8	41,2	22,5	2,9	100,0
6.4.	Terveysvaikutteiset kalatuotteet	Kalastus	28,9	49,1	3,0	5,1	13,8	100,0
		Kalanviljely	36,7	37,1	17,6	3,9	4,6	100,0
		Kalanjalostus	38,8	44,0	12,5	3,3	1,4	100,0
		Kalan tukkukauppa	31,7	21,0	23,1	8,1	16,1	100,0
		Kalan vähittäiskauppa	20,8	41,8	17,1	6,6	13,6	100,0
		Kuluttajat	30,2	46,9	13,8	4,3	4,8	100,0

Kuluttajahinnat

Kuva	Aihe	Toimiala tai ryhmä	Nousevat selvästi %	Nousevat hieman %	Pysyvät ennallaan %	Laskevat hieman %	Laskevat selvästi %	Ei osaa sanoa %
6.5.	Kalan ja kalatuotteiden kuluttajahinnat	Kalastus	5,6	31,0	58,6	0,0	2,2	2,5
		Kalanviljely	5,0	48,0	36,9	7,2	0,0	2,9
		Kalanjalostus	9,5	34,6	51,1	3,4	1,4	0,0
		Kalan tukkukauppa	6,4	35,0	51,0	7,6	0,0	0,0
		Kalan vähittäiskauppa	3,8	46,6	47,1	2,4	0,0	0,0
		Kuluttajat	1,2	38,1	53,8	4,6	0,4	1,9

Kuluttajien omakohtainen suhde kalaan

Kuva	Toimiala tai ryhmä	Aihe	Lisääntyy selvästi %	Lisääntyy jonkin verran %	Säilyy ennallaan %	Vähenee jonkin verran %	Vähenee selvästi %	Ei osaa sanoa %
7.1. (c)	Kuluttajat	Kalan syönti	1,6	21,7	75,4	0,9	0,1	0,3
7.2. (c)		Rapujen ym. syönti	0,5	5,1	92,4	1,1	0,1	0,8
7.3. (c)		Kalaruokien valmist.	0,9	19,5	78,6	0,5	0,1	0,4
7.4. (c)		Kalastus	2,2	17,5	75,1	3,7	0,7	0,8

Kuluttajien ostoaikheet

Kuva	Toimiala tai ryhmä	Aihe	Erittäin todennäköistä %	Melko todennäköistä %	Melko epätodennäköistä %	Erittäin epätodennäköistä %	Ei osaa sanoa %	Yhteensä %
7.5.	Kuluttajat	Kalastusvälineet	19,4	14,6	12,1	53,7	0,2	100,0
		Kalastuskirjallisuus	5,8	5,9	14,9	73,3	0,2	100,0
		Valtion kalastuskortti	30,3	10,4	7,2	51,3	0,8	100,0
		Järj. kalastusmatka	2,0	5,4	13,9	78,2	0,4	100,0
		Kalaillallinen ravint.	29,1	31,1	12,5	26,8	0,4	100,0
		Kotimainen rapu	16,7	13,6	14,4	54,8	0,5	100,0
		Kalan mätiä	23,0	14,2	12,3	50,1	0,4	100,0

